

XXXI. Mikola Sándor fizikaverseny 2012 Döntő Gyöngyös

9. évfolyam

Feladatmegoldások

Gimnázium

1. Egy autó mozgása két szakaszra bontható. Az első szakaszhoz tartozó átlagsebessége 96 km/h, a másodikhoz 150 km/h. A teljes útra vonatkozó átlagos sebesség 120 km/h.

Adjuk meg a két szakaszhoz tartozó utak arányát!

(Simon Péter)

Megoldás:

Adatok: $v_1 = 96$ km/h, $v_2 = 150$ km/h, $\bar{v} = 120$ km/h.

Használjuk fel az átlagos sebesség fogalmát!

$$\bar{v} = \frac{\sum s}{\sum t} = \frac{s_1 + s_2}{t_1 + t_2} = \frac{s_1 + s_2}{\frac{s_1}{v_1} + \frac{s_2}{v_2}}$$

$$\bar{v} \left(\frac{s_1}{v_1} + \frac{s_2}{v_2} \right) = s_1 + s_2$$

Vezessük be az $x = \frac{s_2}{s_1}$ jelölést!

$$\bar{v} \left(\frac{s_1}{v_1} + \frac{x s_1}{v_2} \right) = s_1 + x s_1$$

Az s_1 -el való egyszerűsítés és a rendezés után:

$$\frac{1}{v_1} + \frac{x}{v_2} = \frac{1}{\bar{v}} + \frac{x}{\bar{v}}$$

$$x \left(\frac{1}{v_2} - \frac{1}{\bar{v}} \right) = \frac{1}{\bar{v}} - \frac{1}{v_1}$$

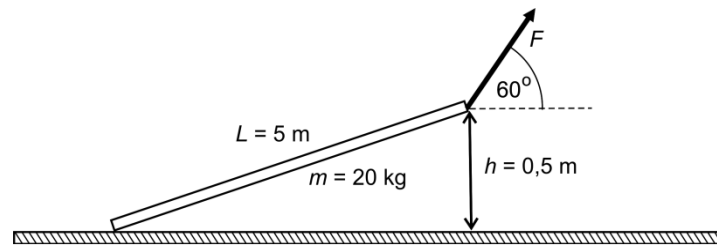
$$x = \frac{v_2}{v_1} \cdot \frac{\bar{v} - v_1}{v_2 - \bar{v}} = \frac{150}{96} \cdot \frac{120 - 96}{150 - 120} = \frac{150}{96} \cdot \frac{24}{30} = \frac{5}{4}$$

$$x = \frac{s_2}{s_1} = \frac{5}{4} = \mathbf{1,25}.$$

2. Egy $L = 5$ m hosszú, $m = 20$ kg tömegű gerendát húzunk vízszintes talajon egyenletesen a vízszintessel $\alpha = 60^\circ$ -os szöget bezáró irányú erővel az ábra szerint.

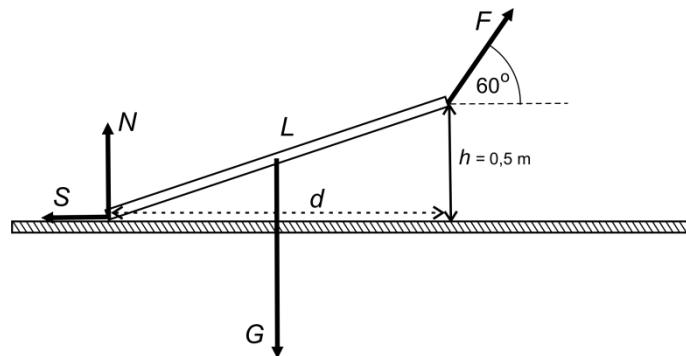
a) Mekkora erőt kell kifejtenünk?

b) Mekkora a talaj és a gerenda közötti csúszási súrlódási együttható?

(Szkladányi András)

Megoldás.

Az egyenletes mozgás miatt a gerenda egyensúlyban van, ezért az erők és a forgatónyomatékok eredője is nulla.

A vízszintes erőkomponensekre: $F_x = S$, ahol $S = \mu N$ és $F_x = \frac{1}{2} F$

A függőleges erőkomponensekre: $F_y + N = G$, ahol $G = mg$ és $F_y = \frac{\sqrt{3}}{2} F$

A forgatónyomatékok egyensúlya a gerenda baloldali végpontjára:

$$G \cdot \frac{d}{2} + F_x \cdot h = F_y \cdot d, \text{ ahol } d = \sqrt{L^2 - h^2} = \sqrt{24,75} \text{ m}$$

a) Ez utóbbi egyenletből, behelyettesítések után, meghatározható a szükséges húzóerő:

$$mg \cdot \frac{d}{2} + \frac{1}{2} F \cdot h = \frac{\sqrt{3}}{2} F \cdot d \rightarrow F = \frac{d}{\sqrt{3}d - h} mg \approx \mathbf{122,6 \text{ N}}$$

b) A súrlódási együttható az erőkomponensekre felírt egyenletekből határozható meg:

$$F_x = \mu \cdot (mg - F_y) \rightarrow \mu = \frac{\frac{1}{2} F}{mg - \frac{\sqrt{3}}{2} F} \approx \mathbf{0,653}.$$

3. Egy $m = 450$ g-os focilabda elrúgáskor $I_0 = 9$ Ns nagyságú lendületet kapott, amelynek hatására $h = 12,8$ m magasra repült.

- a) Milyen távol volt a labda pályájának csúcspontja a kirúgás helyétől?
 b) Mekkora volt a labda legkisebb mozgási energiája mozgása során?
 c) Mekkora volt a kezdeti lendület vízszintes és függőleges komponense?
 d) Milyen irányban indult el a labda?

(A légellenállást hanyagoljuk el, számoljunk $g = 10 \text{ m/s}^2$ -tel!)

(Holics László)

Megoldás. $m = 0,45 \text{ kg}$, $I_0 = 9 \text{ Ns}$, $h = 12,8 \text{ m}$, $E_{\text{kin}}(h) = ?$ $d = ?$ $I_{0x} = ?$ $I_{0y} = ?$ $\alpha = ?$

a) A kezdeti lendület nagyságából meghatározható a kezdeti sebesség nagysága:

$$I_0 = mv_0 \rightarrow v_0 = \frac{I_0}{m} = \frac{9 \text{ Ns}}{0,45 \text{ kg}} = 20 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

A ferdén elhajított test mozgásának függőleges vetületére érvényes:

$$v_{0y} = \sqrt{2gh} = \sqrt{2 \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 12,8 \text{ m}} = 16 \frac{\text{m}}{\text{s}},$$

és a kezdősebesség vízszintes komponensének nagysága az eredő és a függőleges komponens segítségével adódik:

$$v_x = \sqrt{v_0^2 - v_{0y}^2} = \sqrt{400 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2} - 256 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}} = \sqrt{144 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}} = 12 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

Az emelkedés ideje a függőleges vetületi mozgásból:

$$h = \frac{1}{2}gt^2 \rightarrow t = \sqrt{\frac{2h}{g}} = \sqrt{\frac{2 \cdot 12,8 \text{ m}}{10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}}} = 1,6 \text{ s}.$$

Ennyi idő alatt a labda vízszintes irányban eljut:

$$s_x = v_{0x}t = 12 \frac{\text{m}}{\text{s}} \cdot 1,6 \text{ s} = 19,2 \text{ m}$$

távra, éppen a pálya csúcspontjának a vízszintesre eső vetületéig. A pálya csúcsa az elrúgás helyétől tehát

$$d = \sqrt{h^2 + s_x^2} = \sqrt{12,8^2 \text{ m}^2 + 19,2^2 \text{ m}^2} = \mathbf{23,08 \text{ m}}$$

távolságban volt.

b) A labda mozgási energiája a pálya csúcspontján kizárólag a sebesség (mindenkori) x irányú vetületével adható meg, tehát ekkor minimális az értéke:

$$E_{\text{min}} = \frac{1}{2}m_x^2 = \frac{1}{2} \cdot 0,45 \text{ kg} \cdot 144 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2} = \mathbf{32,4 \text{ J}}.$$

c) A kezdeti lendület vízszintes és függőleges komponensének nagysága:

$$I_{0x} = mv_x = 0,45 \text{ kg} \cdot 12 \frac{\text{m}}{\text{s}} = \mathbf{5,4 \text{ Ns}}, \quad I_{0y} = mv_{0y} = 0,45 \text{ kg} \cdot 16 \frac{\text{m}}{\text{s}} = \mathbf{7,2 \text{ Ns}}.$$

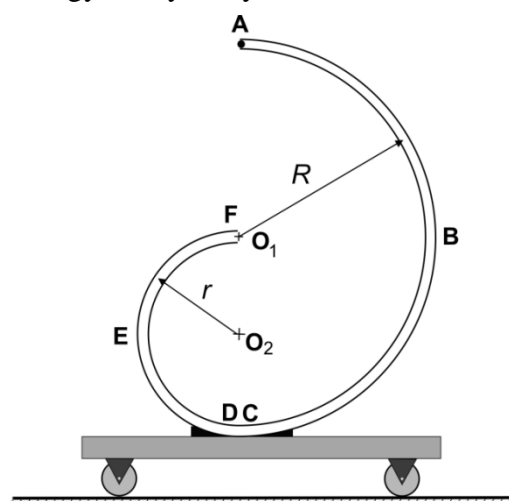
d) Méretarányosan felrajzolva a kezdeti sebességek (vagy lendületek) értékeit egy koordináta-rendszer origójában, a vektorösszeg megszerkesztése után szögmérővel lemérhető, hogy az elrúgás iránya a vízszintessel $\alpha \approx \mathbf{53^\circ}$ fokos szöget zárt be.

(Felnőtteknek: $\alpha = \text{arctg} \frac{v_{0y}}{v_{0x}} = \text{arctg} \frac{16}{12} = \mathbf{53,13^\circ}$.)

4. Egy kiskocsira az ábrán látható módon két körívű álló merev cső van rögzítve. A kiskocsi össztömege a csővel együtt M . A csőbe a legfelső, A pontjában egy m tömegű kisméretű testet helyezünk és elengedjük. Ekkor a kis test a csőben labilis egyensúlyi helyzetéből elindul. A súrlódás és a kerekek tömege elhanyagolható.

- a) Add meg a kocsi sebességét, amikor a test az A, B, C, D, E, F pontokon halad éppen keresztül!
 b) Add meg a kocsi elmozdulását ezekben az esetekben!

A kiskocsi tömegközéppontja a golyó kezdeti helye alatt van. $M = 4 \text{ kg}$, $m = 1 \text{ kg}$. $R = 2r$ és $r = 3 \text{ cm}$.
 (Számoljunk $g = 10 \text{ m/s}^2$ -tel!)

(Kiss Miklós)

Megoldás.

a) **Sebességek** (a testé: v , a kocsié: V). Mivel vízszintesen nincsenek külső erők, a tömegközéppont x koordinátája megmarad így a tömegközéppont vízszintes sebessége nulla.

A: $v_A = V_A = 0$.

B: A kocsi és a kis test vízszintes mozgásának szélső helyzetében van, azaz *vízszintes* sebességkomponensük 0. A kis test helyzeti energiájának csökkenése egyenlő a pillanatnyi mozgási energiájával (ui. a kezdősebessége 0 volt), tehát $v_B = \sqrt{2gR} = \sqrt{4gr} = 1,1 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. A test sebessége függőlegesen lefelé mutat. A kocsi sebessége tehát ekkor $V_B = 0$.

C: A tömegközéppont vízszintes sebességének megmaradása miatt:

$$mv_C = MV_C \rightarrow V_C = \frac{m}{M} v_C,$$

illetve az energia-megmaradás alapján:

$$mg2R = \frac{1}{2}mv_C^2 + \frac{1}{2}MV_C^2.$$

$$\text{Ezekből } v_C^2 = \frac{4gR}{1 + \frac{m}{M}} \rightarrow v_C = \sqrt{\frac{4gR}{1 + \frac{m}{M}}} = 1,38 \frac{\text{m}}{\text{s}}, \text{ és } V_C = \frac{m}{M} v_C = \frac{m}{M} \sqrt{\frac{4gR}{1 + \frac{m}{M}}} = 0,346 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

A test balra, a kocsi jobbra mozog.

D: A sebességek **ugyanakkorák mint C-ben**.

E: A testek ismét szélső helyzetükben vannak, ezért a kocsi éppen nem mozog, a kis test függőlegesen felfelé halad $v_E = \sqrt{2g(R+r)} = \sqrt{6gr} = 1,34 \frac{\text{m}}{\text{s}}$, $V_E = 0$.

F: A tömegközéppont vízszintes sebességének megmaradása miatt itt is:

$$mv_F = MV_F \quad \rightarrow \quad V_F = \frac{m}{M} v_F,$$

illetve az energia-megmaradás alapján:

$$mgR = \frac{1}{2}mv_F^2 + \frac{1}{2}MV_F^2$$

$$\text{Ezekből } v_F^2 = \frac{2gR}{1 + \frac{m}{M}} \quad \rightarrow \quad v_F = \sqrt{\frac{2gR}{1 + \frac{m}{M}}} = \mathbf{0,98 \frac{m}{s}}, \text{ és } V_F = \frac{m}{M}v_F = \frac{m}{M} \sqrt{\frac{2gR}{1 + \frac{m}{M}}} = \mathbf{0,245 \frac{m}{s}}.$$

A test jobbra, a kocsi balra mozog.

b) **Elmozdulások** (test: x, kocsi: X)

$$\text{A: } x_A = X_A = \mathbf{0}. \quad x_A = X_A = 0$$

$$\text{B: } x_B m = X_B M \quad \rightarrow \quad X_B = \frac{m}{M} x_B, \text{ és } x_B + X_B = R \text{ ezekből:}$$

$$x_B = \frac{R}{1 + \frac{m}{M}} = \frac{M}{m + M} R = \mathbf{4,8 \text{ cm}}, \text{ és } X_B = \frac{m}{M} x_B = \frac{R}{1 + \frac{M}{m}} = \frac{m}{m + M} R = \mathbf{1,2 \text{ cm}}.$$

A test jobbra, a kocsi balra mozdul.

$$\text{C: } x_C = X_C = \mathbf{0}.$$

$$\text{D: } x_D = X_D = \mathbf{0}.$$

$$\text{E: } x_E m = X_E M \quad \rightarrow \quad X_E = \frac{m}{M} x_E \text{ és } x_E + X_E = r \text{ ezekből:}$$

$$x_E = \frac{r}{1 + \frac{m}{M}} = \frac{M}{m + M} r = \mathbf{2,4 \text{ cm}}, \text{ és } X_E = \frac{m}{M} x_E = \frac{r}{1 + \frac{M}{m}} = \frac{m}{m + M} r = \mathbf{0,6 \text{ cm}}.$$

A test balra, a kocsi jobbra mozdul.

$$\text{F: } x_F = X_F = \mathbf{0}. \quad x_F = X_F = 0$$

XXXI. Mikola Sándor fizikaverseny 2012 Döntő Gyöngyös

9. évfolyam

Feladatmegoldások

Szakközépiskola

1. A 20 m/s kezdősebességgel függőlegesen felfelé hajított petárda a hajítást követő 1 másodperc múlva „felrobban”, azaz a gyors égés következtében két nagy sebességű részre szakad szét, majd ezután egyszerre érnek a talajra. A nagyobb, 6 dkg tömegű rész a hajítás helyétől 18 méterre ér földet.

a) Hol érdemes keresni a kisebb, 4 dkg tömegű részt?

b) Mekkora a robbanás során felszabaduló energia?

(Számoljunk $g = 10 \text{ m/s}^2$ -tel!)

(Simon Péter)

Megoldás:

Adatok: $v_0 = 20 \text{ m/s}$, $t_1 = 1 \text{ s}$, $m_1 = 4 \text{ dkg}$, $m_2 = 6 \text{ dkg}$, $x_2 = 18 \text{ m}$.

a) Mivel a két darab egyszerre ért földet, ebből az következik, hogy a robbanás nem változtatta meg sebességük függőleges komponensét.

A lendület-megmaradás törvény miatt a részek lendületeinek vízszintes irányú komponensei azonos nagyságúak, és ellentétes irányúak.

$$m_1 v_{1x} = m_2 v_{2x}$$

$$m_1 \frac{x_1}{t_2} = m_2 \frac{x_2}{t_2} \rightarrow x_1 = \frac{m_2}{m_1} x_2 = \frac{6 \text{ dkg}}{4 \text{ dkg}} \cdot 18 \text{ m} = \mathbf{27 \text{ m}}.$$

Tehát a másik darabot a megtalált darab helyét a fellövés helyével összekötő egyenesen a fellövés helyétől 27 m távolságra, annak túloldalán érdemes keresni, ui. a két darab mindvégig egy közös függőleges síkban mozgott.

b) A robbanás során felszabaduló energia megegyezik a rendszer mozgási energiájának megváltozásával. Mivel sebességváltozás csak vízszintes irányban történt:

$$E_{\text{rob.}} = \frac{1}{2} m_1 v_{1x}^2 + \frac{1}{2} m_2 v_{2x}^2.$$

A tömegközéppont függőleges hajítási pályát fut be, a hajítás ideje (a részek mozgásának ideje is):

$$T_{\text{haj}} = \frac{2v_0}{g} = \frac{2 \cdot 20 \frac{\text{m}}{\text{s}}}{10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 4 \text{ s},$$

tehát a robbanás után a petárda darabjai még $t_2 = T_{\text{haj}} - t_1 = 3 \text{ s}$ -ig mozogtak. Így a vízszintes sebességkomponensük:

$$v_{1x} = \frac{x_1}{t_2} = \frac{27 \text{ m}}{3 \text{ s}} = 9 \text{ m/s},$$

$$v_{2x} = \frac{x_2}{t_2} = \frac{18 \text{ m}}{3 \text{ s}} = 6 \text{ m/s}.$$

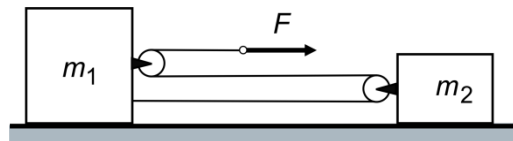
Az így kapott értékeket behelyettesítve:

$$E_{\text{rob.}} = \frac{1}{2} m_1 v_{1x}^2 + \frac{1}{2} m_2 v_{2x}^2 = \frac{1}{2} 0,04 \text{ kg} \cdot \left(9 \frac{\text{m}}{\text{s}} \right)^2 + \frac{1}{2} 0,06 \text{ kg} \cdot \left(6 \frac{\text{m}}{\text{s}} \right)^2 = 2,7 \text{ J}.$$

2. Vízszintes felületen lévő, $m_1 = 4 \text{ kg}$ és $m_2 = 2,5 \text{ kg}$ tömegű testekhez elhanyagolható tömegű csigákat rögzítettünk, és az ábrán látható módon elhelyezett elhanyagolható tömegű fonállal a rendszert mozgatni kezdjük úgy, hogy a fonál végére vízszintes irányú, állandó $F = 2,5 \text{ N}$ erőt fejtünk ki. A súrlódás elhanyagolható.

a) Milyen gyorsulással mozognak a testek?

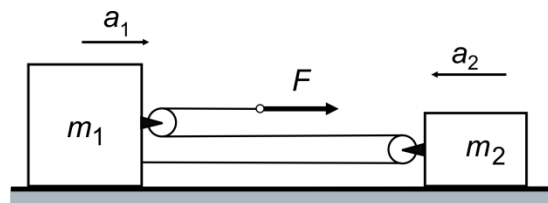
b) Mekkora a fonál azon végének gyorsulása, amelyre az F erőt kifejtjük?

(Kotek László)

Megoldás.

a) Legyen az m_1 tömegű test gyorsulása a_1 , az m_2 tömegűé a_2 , a fonál végéé a_0 !

Az ábra alapján látható, hogy az m_1 tömegű testre $3F$, az m_2 tömegű testre $2F$ nagyságú erő hat. Így a keresett gyorsulások:

$$a_1 = \frac{3F}{m_1} = \frac{3 \cdot 2,5 \text{ N}}{4 \text{ kg}} = 1,875 \frac{\text{m}}{\text{s}^2},$$

$$a_2 = \frac{2F}{m_2} = \frac{2 \cdot 2,5 \text{ N}}{2,5 \text{ kg}} = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

b) Mozdítsuk el gondolatban jobbra az m_1 tömegű testet d távolsággal úgy, hogy közben a m_2 tömegű test rögzített, és fonál továbbra is feszes maradjon! Ekkor a fonál vége $3d$ távolsággal mozdul el. Az m_2 tömegű testet hasonló feltételekkel balra mozgatva a fonál vége $2d$ távolsággal mozdul el. Ezeknek megfelelően a fonál végének gyorsulása könnyen számolható a testek ismert gyorsulásaiból:

$$a_0 = 3a_1 + 2a_2 = 9,625 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

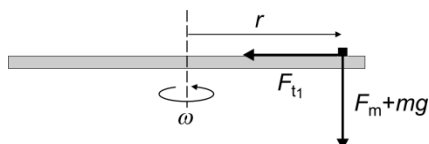
3. Vízszintes felületű, adott fordulatszámmal megforgatott vaskoronghoz felülről tapadó erős, kisméretű mágnes akkor még éppen nem csúszik meg, ha r távolságra van a forgástengelytől. Ha alulról helyezük fel a korongra, abban az esetben fog még éppen tapadni az előbbi fordulatszám alkalmazásával, ha legfeljebb $0,5 r$ távolságra van a tengelytől. Ha a korongot a fent említett fordulatszámmal függőleges síkba forgatjuk, akkor a mágnes legfeljebb $0,2 r$ távol helyezhetjük el a forgástengelytől, ha azt akarjuk, hogy ne csússzon meg. Mekkora a tapadási súrlódási együttható a korong és a mágnes között? (A közegellenállás elhanyagolható.)

(Suhajda János)

Megoldás.

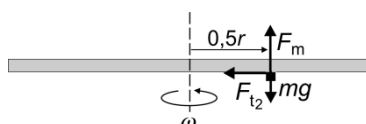
Az első és második esetben a fellépő tapadási erő maximuma adja a centripetális erőt. F_m -el jelöljük a mágnes vonzóerejét.

1. eset:

$$\mu(F_m + mg) = mr\omega^2 \quad (1)$$

2. eset:

$$\mu(F_m - mg) = 0,5mr\omega^2 \quad (2)$$

A fenti egyenletrendszert megoldjuk [(1) bal oldala kétszerese (2) bal oldalának]:

$$\mu(F_m + mg) = 2\mu(F_m - mg)$$

Azaz

$$F_m + mg = 2F_m - 2mg,$$

innen

$$F_m = 3mg. \quad (3)$$

Ez azt jelenti, hogy a mágneses vonzóerő háromszor nagyobb, mint a mágnes súlya.

3. eset: A körpálya legalsó pontjában lép fel a tapadási erő maximuma:

$$\mu 3mg - mg = 0,2mr\omega^2 \quad (4)$$

(1) bal oldalának 0,2-szeresét (4) jobb oldalába írva:

$$\mu 3mg - mg = 0,2\mu(F_m + mg)$$

Figyelembe véve (3)-at:

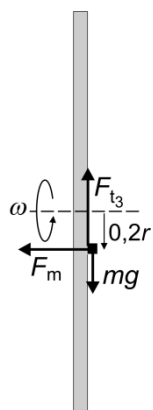
$$\mu 3mg - mg = 0,2\mu(3mg + mg)$$

Rendezve az egyenletet:

$$\mu 3mg - mg = 0,8\mu mg$$

mg -vel egyszerűsítve:

$$3\mu - 1 = 0,8\mu,$$

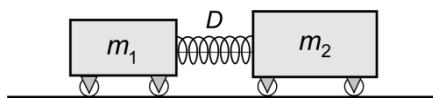

ahonnan a tapadási súrlódási együttható értéke:

$$2,2\mu = 1 \rightarrow \mu = \mathbf{0,4545}.$$

4. Egy $m_1 = 2$ kg és egy $m_2 = 3$ kg tömegű könnyen gördülő kiskocsi közötti $D = 240$ N/m direkciós erejű csavarrugót vékony fonál tart megfeszítve. A rugó összenyomódása $\Delta l = 15$ cm. A két kocsi $v = 2$ m/s sebességgel halad. Mekkora sebességgel haladnak a kocsik a fonál elszakadása után?

(Holics László)

I. Megoldás

$m_1 = 2$ kg   A munkatétel szerint

$m_2 = 3$ kg

$$D = 240 \text{ N/m} \qquad \frac{1}{2} D \cdot (\Delta l)^2 = \frac{1}{2} m_1 u_1^2 + \frac{1}{2} m_2 u_2^2 - \frac{1}{2} (m_1 + m_2) \cdot v^2 \qquad (1)$$

$\Delta l = 0,15$ m   A lendület megmaradásának tétele:

$$v = 2 \text{ m/s} \qquad (m_1 + m_2) \cdot v = m_1 u_1 + m_2 u_2. \qquad (2)$$

Egyszerűség kedvéért az egyenletrendszert numerikusan oldjuk meg:

$$240 \text{ Nm}^{-1} \cdot 0,15^2 \text{ m}^2 = 2 \text{ kg} \cdot u_1^2 + 3 \text{ kg} \cdot u_2^2 - 5 \text{ kg} \cdot 4 \text{ m}^2 \text{s}^{-2} \qquad (1')$$

$$5 \text{ kg} \cdot 2 \text{ ms}^{-1} = 2 \text{ kg} \cdot u_1 + 3 \text{ kg} \cdot u_2 \qquad (2')$$

A dimenziókat elhagyva:

$$25,4 = 2 u_1^2 + 3 u_2^2$$

$$10 = 2 u_1 + 3 u_2$$

Az utóbbiból u_2 -t kifejezve:

$$u_2 = \frac{10 - 2u_1}{3},$$

amit az első egyenletbe írva:

$$25,4 = 2u_1^2 + 3 \frac{(10 - 2u_1)^2}{9},$$

a műveleteket elvégezve:

$$76,2 = 6u_1^2 + 100 - 40u_1 + 4u_1^2,$$

átrendezve:

$$10u_1^2 - 40u_1 + 23,8 = 0.$$

A vegyes másodfokú egyenlet két megoldása:

$$u_1 = \frac{40 \pm \sqrt{1600 - 4 \cdot 10 \cdot 23,8}}{20} = \begin{cases} 3,273 \text{ m/s} \\ 0,727 \text{ m/s} \end{cases}$$

és u_2 összetartozó értékei:

$$u_2 = \begin{cases} (10 - 2 \cdot 3,273)/3 = 1,15 \text{ m/s} \\ (10 - 2 \cdot 0,727)/3 = 2,848 \text{ m/s} \end{cases}$$

Az ($u_1 = 3,272 \text{ m/s}$; $u_2 = 1,15 \text{ m/s}$) értékpár annak felel meg, amikor a kezdeti sebesség az m_1 tömegű kiskocsi felé mutat, vagyis az megy elöl, az ($u_1 = 0,727 \text{ m/s}$; $u_2 = 2,848 \text{ m/s}$) értékpár pedig annak, amikor az m_2 tömegű kocsi halad elöl. (L. a II. megoldást!)

II. Megoldás

Számoljunk tömegközépponti rendszerben! Ekkor egyenleteink:

$$m_1 v_1 + m_2 v_2 = 0 \quad \rightarrow \quad v_2 = -\frac{m_1}{m_2} v_1,$$

$$\frac{1}{2} m_1 v_1^2 + \frac{1}{2} m_2 v_2^2 = \frac{1}{2} D (\Delta l)^2$$

v_2 értékét az energiaegyenletbe írva:

$$m_1 v_1^2 + m_2 \frac{m_1^2}{m_2^2} v_1^2 = D (\Delta l)^2,$$

innen

$$v_1 = \Delta l \sqrt{\frac{m_2}{(m_1 + m_2) m_1} D} = 0,15 \text{ m} \sqrt{\frac{3 \text{ kg}}{5 \text{ kg} \cdot 2 \text{ kg}} 240 \text{ N/m}} = 1,273 \text{ m/s}$$

$$v_2 = -\frac{m_1}{m_2} v_1 = -\frac{2}{3} \cdot 1,273 \text{ m/s} = -0,848 \text{ m/s}$$

A talaj koordináta-rendszerében a megfelelő sebességek $u_1 = c + v_1$ és $u_2 = c + v_2$.

Ha a két kocsi kezdetben $v = c$ sebességgel úgy haladt, hogy az m_1 tömegű kocsi volt elöl, akkor a kölcsönhatás utáni sebességek (c irányát véve pozitívnak):

$$u_1 = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}} + 1,273 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 3,274 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$u_2 = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}} - 0,848 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 1,152 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

Ha az m_2 tömegű kocsi haladt elöl (és c iránya ismét pozitív, azaz v_1 és v_2 előjelet vált):

$$u'_1 = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}} - 1,273 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 0,727 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$u'_2 = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}} + 0,848 \frac{\text{m}}{\text{s}} = 2,848 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$